

SVEČANO OBILJEŽEN IZLAZAK IZ ŠTAMPE 100. BROJA NOVOG MUALLIMA

Amir ZIMIĆ

Udruženje ilmijje Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini
amirzimid@yahoo.com

U Sarajevu je 26. februara 2025. godine svečano obilježeno 25 godina kontinuiranog rada i izlaženja Časopisa za odgoj i obrazovanje *Novi Muallim* i objavljivanje njegovog jubilarnog 100. broja. Tim povodom Udruženje ilmijje je dodijelilo priznanja: rahmetli Muharem-ef. Hasanbegoviću, predsjedniku Udruženja ilmijje, urednicima: dr. Dževadu Hodžiću, mr. Mehi Šljivi, Senadi Tahirović, hfz. dr. Mevludinu Dizdareviću, hfz. dr. Elviru Duranoviću te sekretaru Redakcije Amiru Zimiću.

Skupu su se prigodnim i zanimljivim izlaganjima obratili predsjednik Udruženja ilmijje Nesib-ef. Hadžić, urednik hfz. dr. Elvir Duranović, sarajevski muftija dr. Nedžad-ef. Grabus i zamjenik reisul-uleme dr. Enes-ef. Ljevaković. Navedena izlaganja uz neznatna skraćivanja donosimo u ovom broju *Novog Muallima*. Naslovi su redakcijski.

Muallim – neprekinuta silsila prenosilaca Božije riječi i povezanost naše uleme i naroda

Danas smo se okupili da obilježimo 25 godina kontinuiranog rada i izlaženja Časopisa za odgoj i obrazovanje *Novi Muallim* i objavljivanje i izlazak iz štampe jubilarnog 100. broja. Pred novim izazovima i u novim društvenim okolnostima nakon Agresije na našu domovinu, prepoznajući potrebu za permanentnim obrazovanjem u našoj zajednici i našem društvu u cjelini, Udruženje ilmijje Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini pokreće ovaj časopis. Dvadeset pet godina poslije *Novi Muallim* je respektabilan časopis, kako u bh. stručnoj i naučnoj javnosti, tako i van granica naše zemlje. Nadmašio je očekivanja svojih pokretača.

Njegove stranice u proteklih četvrt vijeka ispisi-vali su brojni autori, njih preko tri stotine. Mnogi od njih su posebno obilježili vrijeme u kojem su živjeli. S pijetatom ćemo spomenuti one koji više nisu među

nama: prof. dr. Muradif Kulenović, dr. Smail Balić, prof. Salih Trako, književnik Isnam Taljić, književnik Zilhad Ključanin, prof. dr. Jusuf Mulić, akademik Muhamed Filipović, prof. dr. Samir Beglerović, prof. dr. Fikret Karčić, prof. dr. Dževdeta Ajanović, prof. dr. Ismet Dizdarević, prof. dr. Mujo Slatina, profesor Hadžem Hajdarević. Posebno treba spomenuti i pokretača ponovnog izlaženja časopisa Muharem-ef. Hasanbegovića. Neka im se svima Uzvišeni Gospodar smiluje i obilato ih nagradi za njihov rad i ono što su ostavili iza sebe.

Za ovaj uspjeh posebno treba istaknuti posvećenost izdavača – Udruženja ilmijje – misiji, znanju, nauci i obrazovanju, iz čega je proisteklo i kontinuirano izlaženje *Novog Muallima* u trajanju od 25 godina i njegovih 100 brojeva. Bez toga uspjeh zasigurno ne bi bio ovakav.

Ideja o *Muallimu* kao listu za muallime, vjeroučitelje i imame datira iz prve decenije prošloga stoljeća, perioda borbe Bošnjaka za vjersku i vakufsko-mearifsku autonomiju. Inicijativna skupština za pokretanje muallimskog i imamskog društva održana je u Sarajevu septembra 1908. godine. Prisustvovalo je 155 delegata iz svih krajeva Bosne i Hercegovine. Na spisku su i najudaljenija i najisturenija mjesta odakle su došli. Zadivljuje taj entuzijazam naših dobrih prethodnika! Ako znamo da u to vrijeme nije bilo međugradskog prijevoza na način kako to danas imamo, ovaj događaj predstavlja istinski poduhvat. Tada su postavljeni temelji za osnivanje i utvrđene smjernice za rad društva, među kojima je i pokretanje stručnog lista za muallime, vjeroučitelje i imame. 1909. godine osniva se Muslimansko muallimsko i imamsko društvo, a naredne, 1910. godine pokreće se *Muallim*, list za prosvjetu i za staleške interese muallima i imama u Bosni i Hercegovini. S pravom se može kazati da je ovih 155 muallima, imama i vjeroučitelja, učesnika Inicijativne skupštine iz

1908. suštinski utemeljilo *Muallim*. Ova imena treba pamtit. Zadovoljstvo nam je da su objavljena u jubilarnom 100. broju.

Muallim do 2000. godine nije izlazio u kontinuitetu, ali ovim želimo ukazati na jedan drugi kontinuitet – na neprekinutu nit borbe za našu vjeru i domovinu, na neprekinutu silsilu prenosilaca Božije riječi i povezanost naše uleme i naroda. U tom smislu i naš današnji *Novi Muallim* se upravo oslanja na svoje početke. Neka, uz Božiju pomoć, još dugo izlazi i služi onima koji traže nauku.

Ovo je također prilika da se zahvalimo svima koji su doprinijeli i doprinose radu *Novog Muallima*: članovima Redakcije, članovima Savjeta *Novog Muallima*, urednicima, autorima, recenzentima, prevodiocima, sekretaru Redakcije, dizajnerima, tehničkim urednicima, štamparijama i drugim saradnicima i prijateljima. Posebno se zahvaljujem reisul-ulemi dr. Husein-ef. Kavazoviću na kontinuiranoj podršci Udruženju ilmiije i časopisu *Novi Muallim*.

Nesib Hadžić

Prepoznati *Muallimovo* naslijeđe znači pokazati da se razumije historija i damar Zajednice

Hvala vam što ste svojim prisustvom uveličali našu zajedničku svečanost povodom objavljivanja jubilarnog 100. broja *Novog Muallima*. Vaš dolazak u ovom broju potvrđuje da *Novi Muallim* osjećamo svojim, da smo dio velike *Muallimove* porodice te da naslijeđe koje baštini *Novi Muallim* prepoznavamo kao zajedničku vrijednost. Umni ljudi okupljeni oko Muslimanskog muallimskog i imamskog društva početkom XX stoljeća osjetili su snažnu potrebu da o odgoju i obrazovanju, ključnim segmentima islamske prosvjete, progovore na novi, moderni način, pokretanjem časopisa kojem su dali naizgled jednostavno, ali simbolički izuzetno slojevito ime: *Muallim*. Pojavljivanje *Muallima* 1910. godine neraskidivo je povezano s prosvjetnom reformom koja je, pokrenuta susretom islama s evropskom modernošću poslije austro-ugarske okupacije 1878. godine, trajala dva desetljeća, a jasne i konkretne rezultate pokazala je baš te 1910. odnosno 1911. godine održavanjem Prve prosvjetne ankete koja je najavila prekid s prevaziđenim modelom vjerskog obrazovanja naslijeđenim iz starog osmanskog sistema, i uspostavu novih, modernih, osnovnih i srednjih prosvjetnih ustanova Islamske zajednice. Imajući na umu da je prvi urednik *Muallima*, Muhamed Seid Serdarević, u isto vrijeme obavljao i dužnost sekretara Prve prosvjetne ankete, jasno je da je *Muallim* pratio reformske procese u Zajednici i u njima aktivno učestvovao.

Briga o cjeloživotnom obrazovanju imamsko-muallimskog kadra od kojeg je direktno zavisilo vjersko prosvjećivanje Bošnjaka, a koju su utemeljitelji *Muallima* već od prvog broja naglašavali, uz punu posvećenost misiji islama kroz traganje za najboljim rješenjima na polju odgoja i obrazovanja shodno društvenim prilikama i zahtjevima vremena, nesumnjivo je motiviralo Udruženje ilmiije da 2000. godine pokrene *Novi Muallim* koji će nastaviti baš tamo gdje je njegov slavni predač stao. Kraj XX i početak XXI stoljeća na prosvjetnom planu u okviru Islamske zajednice obilježili su izlazak religije na javnu scenu i povratak predmeta islamska vjeroukupa u državne osnovne i srednje škole. S ciljem osiguravanja imamima, mualimima i vjeroučiteljima znanja i vještina potrebnih za suočavanje s nepoznatim, nerijetko i ne tako prijateljskim okruženjem, Udruženje ilmiije pokrenulo je *Novi Muallim*, časopis za odgoj i obrazovanje čiji jubilej, objavljivanje 100. broja, danas obilježavamo. Ako, dakle, govorimo o naslijeđu *Muallima* i *Novog Muallima* oko čijih smo se vrijednosti danas okupili, to su zasigurno briga o imamsko-mualimskom kadru i nastojanje da se u susretu s novim društvenim okolnostima pronađu najbolja rješenja na polju islamskog odgoja i obrazovanja. Prepoznati *Muallimovo* naslijeđe znači pokazati da se razumije historija i damar Zajednice, a prepoznati *Muallimove* standarde i njihovu

važnost znači razumjeti kontekst i pravac kojem streмимо, što se, pored ostalog, postiže kontinuiranim čitanjem.

Naime, posebna vrijednost *Muallima* i *Novog Muallima* jeste poštivanje normi i standarda u struci. Časopis *Muallim* pokrenut 1910. godine bio je na istom ili višem nivou od sličnih časopisa koji su izlazili u njegovo vrijeme. Također, *Novi Muallim* među prvim je naučnim i stručnim časopisima Islamske zajednice koji se našao u međunarodnim online bazama, usvojivši standarde koje jedan ozbiljan časopis treba da poštuje. Na čast je Udruženju ilmiije, ali i cijeloj Islamskoj zajednici što se u procesu otvaranja *Novog Muallima* za javnost, objavljivanjem svih njegovih tekstova na internetu, nije promijenilo niti jedno ranije objavljeno slovo jer je *Novi Muallim* čuvao obraz i bjelinu imamske ahmedije kao i dostojanstvo nastavnika i profesora islamske vjeronauke.

Prema podacima *Open Journal System*, do danas je u *Novom Muallimu* objavljeno 1967 naučnih i stručnih radova, hutbi, njenih recenzija te prikaza knjiga. Tekstovi objavljivani u *Novom Muallimu* nisu, niti će izgubiti na aktuelnosti, jer su odgoj i obrazovanje primarne ljudske djelatnosti koje protokom vremena i promjenom stila života ne gube na značaju. Izlaskom na internet tekstovi objavljeni u *Novom Muallimu* su za ljude željne ozbiljnog promišljanja islama postali pravo intelektualno ostrvo, u moru površnosti i banalnosti koje guši savremenog čovjeka. Da je tako, dovoljno svjedoči činjenica prema kojoj su tekstovi objavljeni u *Novom Muallimu*, na samo dvije online platforme, u posljednje tri godine konsultirani čak 139.345 puta, što je zavidan broj koji, s jedne strane, potvrđuje opravdanost pokretanja *Novog Muallima*, dok, s druge strane, govori o aktuelnosti objavljenih tekstova ne samo za imame i vjeroučitelje već i za širu čitalačku

publiku. Zasluge za to pripadaju svim glavnim urednicima *Novog Muallima*, njihovim redakcijama i savjetima časopisa te autorima priloga koji su doprinijeli da *Novi Muallim* postane naučno relevantan časopis uključen u, od šire bosanskohercegovačke akademske zajednice, priznate online baze podataka.

Uz sumiranje rezultata postignutih objavljivanjem stotinu brojeva *Novog Muallima* tokom proteklih dvadeset i pet godina, današnji jubilej je prilika da se progovori i o budućnosti časopisa. Nesporna je činjenica da je Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini među najorganiziranijim islamskim vjerskim zajednicama u Evropi, s velikim akademskim potencijalom na polju islamistike. Stjecajem različitih negativnih okolnosti od kojih su nedavni Agresija na Bosnu i Hercegovinu i Genocid nad Bošnjacima, postojeći potencijal još uvijek nije na pravi način prepoznat u Evropi. Veliki iskorak na ovom polju svakako bi se napravio objavljivanjem dvojezičnog naučnog časopisa, na bosanskom i engleskom jeziku, koji bi tretirao aktuelne teme iz islamskih nauka, kulture i filozofije. *Novi Muallim* ima pretpostavke da bude takav časopis. Da li će to i postati, vrijeme će pokazati.

Na kraju, čestitam objavljivanje jubilarnog 100. broja *Novog Muallima* Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini na čelu s reisul-ulemom Husein-ef. Kavazovićem, Udruženju ilmiije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, svim dosadašnjim glavnim urednicima, članovima redakcija, članovima savjeta časopisa, autorima priloga, imamima, muallimima, muallimima i vjeroučiteljima. Uzvišenog Boga molim da Svojim rahmetom obaspe one od njih koji su u proteklom periodu preselili na Bolji svijet, a nama živima da podari zdravlja i bereketa u radu.

Hfz. dr. Elvir Duranović

Platforma koja povezuje islamsku tradiciju i savremeno mišljenje

Iskrene čestitke predsjedniku Udruženja ilmiije muftiji Nesib-ef. Hadžiću i glavnom uredniku hafizu dr. Elviru Duranoviću povodom objave 100. broja *Novog Muallima*. Zahvalnost dugujemo svim dosadašnjim urednicima i svima koji su doprinosili ovom značajnom uspjehu. Posebnu zahvalu upućujem Tariku Jasenkoviću i Mahiru Sokoliji za vizuelnu prepoznatljivost i modernost časopisa, te Amiru Zimiću koji je od početka sekretar redakcije.

U jubilarnom broju objavljene su referentne analize i studije o naučnoj i stručnoj relevantnosti *Novog Muallima* u Bosni i Hercegovini i svijetu. Tekstovi Izeta Pehlića i Edine Vejo, te Ejle Ćurovac i Lamiye Hamzakadić,

pružaju cjelovit uvid u pozicioniranost i značaj časopisa u stručnoj i naučnoj javnosti. Analize pokazuju da je *Novi Muallim* ispunio svoj cilj kroz 25 godina kontinuiranog rada i objavljivanja. Ipak, prostor za daljnji razvoj postoji, te vjerujem da će redakcija na sljedećem sastanku ozbiljno sagledati rezultate i usvojiti plan daljnjeg unapređenja časopisa. Kada je promijenjena koncepcija sadržaja časopisa 2000. godine i odlučeno da se razvija kao stručna publikacija koja je otvorena autorima koji se bave temama i pitanjima obrazovanja i odgoja u širem i užem smislu, planirano je da to bude referentni izvor za novi nastavni kadar u medresama i javnim školama. Formu i

konceptu časopisa osmislio je dr. Dževad Hodžić, a mi smo u redakciji imali punu podršku i povjerenje rahmetli Muharem-ef. Hasanbegovića, predsjednika Udruženja ilmijske. Bili smo puni entuzijazma i želje da imamo časopis koji može odgovoriti novim izazovima s kojima smo se susretali po prvi puta kao djelatnici u Islamskoj zajednici i kao narod.

Poseban zamah razvoju *Novog Muallima* donosi 2006. godina, kada se profesionalno uključuje Senada Tahirović kao izvršna urednica, a od 2013. preuzima ulogu glavne i odgovorne urednice. Njeni naponi, zajedno s naporima tadašnjih članova redakcije i savjeta časopisa, posebno u smislu standardizacije i vidljivosti u relevantnim naučnim bazama, donijeli su *Novom Muallimu* stabilnost na koju se i danas oslanja.

Ranija forma *Muallima* bila je bliža *Preporodu*, informativnim novinama. Zato je bilo potrebno uložiti puno energije da se dobije povjerenje javnosti da Udruženje ilmijske nastavi s novom koncepcijom časopisa. *Novi Muallim* se definira kao stručni časopis. Dugoročno, *Novi Muallim* ima potencijal da se razvije u naučni časopis. To bi omogućilo mladim istraživačima, asistentima, akademskim djelatnicima da imaju sigurnu platformu u okviru Islamske zajednice u kojoj mogu objavljivati svoje radove i istovremeno ispuniti svoje akademske obaveze.

Novi Muallim ima konstante od 2000. godine, odgovorno i s važnim senzibilitetom za bosanskohercegovačko društveno i političko okruženje razvija važnost imamskog djelovanja i muallimskog poziva.

U središtu svih tekstova je puna lojalnost Islamskoj zajednici i svim njenim ustanovama. Zato je *Novi Muallim* preuzeo povezujuću ulogu između različitih faktora i aktera u Islamskoj zajednici. U *Novom Muallimu* svoje

tekstove objavljuju autori, od imama, vjeroučitelja, muallima, asistenata do redovnih profesora. Po tome je *Novi Muallim* prava bosanska platforma utemeljena na islamskoj tradiciji i savremenom mišljenju. Nijedan časopis nema tu snagu i povezujuću ulogu unutar bošnjačkog naroda. I ono što je najvažnije, *Novi Muallim* je izraz našeg zajedničkog kolektivnog, institucionalnog pogleda na našu prošlost, sadašnjost i budućnost u Bosni i Hercegovini i svijetu.

Novi Muallim ima jasnu viziju u afirmiranju i artikuliranju autentičnog bosanskog kontekstualiziranja svekolikih muslimanskih pitanja, dilema i izazova na osnovu jasne opredijeljenosti i pripadnosti islamskom duhovno-religijskom krugu i evropskom kulturno-civilizacijskom kontekstu. Ta vizija razvija vjerski i nacionalni identitet koji je usmjeren ka budućnosti, koji skladno povezuje tradiciju s modernošću i otvara puteve spoznaje mladim generacijama koje će uspješno nastaviti misiju Islamske zajednice u svome vremenu.

Novi Muallim je časopis za naše vrijeme, otkriva vrijednost islamskog i bosanskohercegovačkog naučnog i kulturnog naslijeđa i kritički propituje nove pedagoške i obrazovne teorije i njihovu relevantnost za obrazovne ustanove Islamske zajednice u BiH.

Postoje i načini kako poboljšati djelovanje *Novog Muallima*. Udruženje ilmijske je imalo više dobro organiziranih naučnih konferencija. Ovo je odlična prilika da Udruženje ilmijske ponovo inicira razgovore o klasifikaciji izdanja u Islamskoj zajednici, izradu priručnika za urednike i članove redakcije i svih važnih pitanja povezanih s navedenim temama.

Želim vam puno uspjeha u daljem radu.

Prof. dr. Nedžad Grabus

Izniman događaj ne samo za Islamsku zajednicu već i za cijelu Bosnu i Hercegovinu

Promocija časopisa *Novi Muallim* je jedan izniman događaj ne samo za Islamsku zajednicu, već i za cijelu Bosnu i Hercegovinu, pa i regiju. Časopis je, bez sumnje, prvorazredno sredstvo za promicanje novih ideja, intelektualno tretiranje izazova ovog vremena, udubljivanje u procese koji se odvijaju kod nas i u svijetu, s izraženom tendencijom da se pronikne u suštinu tih procesa i ukaže na njihove moguće rezultate i posljedice. Sa tog stanovišta gledajući, te imajući u vidu sadržaje koje je u ovih četvrt stoljeća ponudio čitateljstvu i relevantnost autora koji su ispisivali te sadržaje, *Novi Muallim* možda zauzima i čelnu poziciju u našoj

zemlji, na šta smo, doista, veoma ponosni. Nadam se da neću pretjerati ako kažem da mi, unutar Islamske zajednice, do sada i nismo imali boljeg ni kvalitetnijeg časopisa – sve otkako imamo svoju štampu. Posebno je značajno što on izlazi u izdanju Udruženja ilmijske Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, što je svojevrsni znak i svojevrsna poruka.

Život čovjekov nije površan, niti sveden na jednu ili nekoliko dimenzija. On je slojevit, dubok, kompleksan, sadržajan i ima posebnu svrhu, iznad svih drugih svrha na Zemlji. Zapravo, sve je i stvoreno da bude u funkciji realizacije njegove svrhe. Stoga se svim njegovim

aspektima, kao i svim izazovima koji ga okružuju, mora pristupiti ozbiljno, fokusirano i zagledano u dubinu, te Božiju Objavu tretirati kako kontekstualno, tako i procesualno. Dakle, kao nešto živo i dinamično. Samo tako se može trajno održavati njena aktuelnost i samo tako čovječanstvo može ići naprijed ispravnom stazom i davati zdrave i korisne prinose, fizičke i duhovne, te biti u miru s Prirodom. Tu, pak, ulogu mogu vršiti samo posjednici širokog i dubokog znanja, istinski velikani nauke, i oni su to dužni činiti. *Novi Muallim* je na tom tragu; autori koji ispisuju njegove sadržaje izrasli su ljudi, intelektualno zreli, obrazovani i duhovno odgojeni, upućeni

u aktuelna događanja, pa su zato i sadržaji koje ispisuju zanimljivi, svjež, utemeljeni i u pravilu – aktuelni. Kao takvi, veoma su nam potrebni.

Nadam se da će tako biti i dalje i da časopis neće skretati s ovoga kursa. Čestitam Udruženju ilmijje na ovom jubileju. Čestitam uredniku i Redakciji časopisa, kao i svima koji su im prethodili u ovom poslu. Ponos ste Islamske zajednice, ali i cijelog bosanskog naroda. Neka Allah blagoslovi vaša nastojanja i neka vaš elan i vaša energija nikada ne splahnul! Hvala vam na radosti koju nam priređujete.

Prof. dr. Enes Ljevaković